

Risicomomenten bodemketen in kaart gebracht

Vorig jaar werd de bodembranche flink opgeschrikt door de ontdekking van een mega-fraudezaak. Adviesbureau Bodemstaete uit Vught bleek jarenlang vervalste bodemonderzoeksrapporten te hebben uitgegeven. En dat terwijl het bureau een Kwalibo-erkenning had! Hetzelfde bleek het geval bij het bedrijf Elementair Putten waarvan inmiddels de Kwalibo-erkenning is ingetrokken. Recentelijk haalden Waalwijk en Gilze en Rijen het nieuws met ketenonderzoek bij drie bodembedrijven waar ernstige overtredingen op grote schaal waren geconstateerd. Er is flink reuring in de bodembranche, dus.

Om veelvoorkomende overtredingen in de bodemketen beter in kaart te brengen verscheen eind 2009 rapport 'Lessen uit de zaak van een frauderend bodemadviesbureau'. Hiervoor werd geput uit de ervaringen van de bodem interventieteams, aangevuld met interviews

van vertegenwoordigers uit verschillende gezagen in de bodembranche. Er is een lijst met 22 ernstige bodemover-tredingen opgesteld. Ronald Peters, LOM implementiemanager bodem en grondstromen: "De grootste risico's liggen bij onderzoek, transport, opslag en verwerking van grond."

Samenwerking steeds beter

"De beste aanpak om de freeriders te pakken te krijgen, is samenwerken", benadrukt Peters. "Het delen van informatie zorgt ervoor dat structurele freeriders minder makkelijk door de mazen van het net kunnen glippen. Door de belangrijkste risicomomenten te benoemen, kunnen we onze energie efficiënt en effectief inzetten. Steeds meer komen bodemhandhavers bij elkaar om de informatie-uitwisseling op gang te brengen en de keten te kunnen sluiten. In veel provincies zijn inmiddels multidisciplinaire interventieteams ingesteld. Dat begint tot spraakmakende resultaten te leiden, dat blijkt."

DE 22 ERNSTIGSTE BODEMOVERTREDINGEN

Fraude met certificaten

1. Vervalsen laboratoriumcertificaten
2. Kopiëren certificaten om de herkomst of samenstelling van een partij te vervalsen

Peters: "Denk aan certificaten van zand uit zandwinputten die zonder voorafgaande analyse worden gekopieerd, zodat niet te bepalen is of het certificaat daadwerkelijk hoort bij de desbetreffende partij zand."

Onvoldoende of onjuist onderzoek

3. Onvoldoende historisch onderzoek
4. Mengmonsters samenstellen op basis van gering aantal monsters
5. Verkeerde diepte bemonsteren
6. Onvolledig bemonsteren terrein of partij
7. Naast verdachte locaties boren
8. Steekbussen niet inzetten wanneer dit noodzakelijk is
9. Geen grondwatermonsternamen nemen 7 dagen na plaatsing en afpomping peilbuis.

10. Partijdefinitie niet zuiver vastgesteld
11. Samengestelde partijen als een partij bemonsteren

Peters: "Het afwijken van een protocol is te rechtvaardigen als maar transparant is wat er gebeurt en in de rapportage uitleg wordt gegeven. Van fraude kan sprake zijn wanneer er bij de uitvoering van de bemonstering wordt afgeweken van het protocol, terwijl in de rapportage wordt vermeld dat conform protocol is gewerkt."

Mengen

12. Verschillende kwaliteiten grond worden niet gescheiden gehouden bij ontgraven, opslag, uitvoeren en afvoer

Slecht saneren

13. MKB'er niet inzetten tijdens kritische momenten van een bodemsanering
14. Restverontreinigingen niet vastleggen en melden
15. Ongekeurde grond toepassen in een sanering
16. Verontreinigd water lozen
17. Omkatten van grond

Peters: "We hebben het al vaker geconstateerd: ernstig verontreinigde grond verlaat de saneringslocatie om vervolgens ergens anders aan te komen als licht verontreinigd."

Verkeerd toepassen van materiaal in werk

18. Administratieve bestemming is anders dan de werkelijke bestemming
19. Grond niet reinigen of storten, maar elders toepassen
20. Werken zonder toestemming
21. Niet melden bodemwerkzaamheden
22. Werken zonder Kwalibo-erkenning

TREKKERSNETWERK biedt praktische hulp

Gerard Kruse is milieu-inspecteur bodem van de Gemeente Enschede en voorzitter van het Trekkersnetwerk Bodemkwaliteit Overijssel. Een gedreven handhaver die verder kijkt dan zijn eigen taakgebied. Hoe denkt hij over fraude in de bodem?

Wat zijn de belangrijkste frauderisico's?

"Het grootste probleem is volgens mij het gebrek aan capaciteit bij het toezicht. Malafide ondernemers wegen het financieel gewin en de pakkans tegen elkaar af. Verhoog je de pakkans, dan zal de fraude afnemen. Eigenlijk zou elk bevoegd gezag over minimaal 0,5 fte bodemhandhaving moeten kunnen beschikken."

Hoe kun je fraude het beste aanpakken?

"Ik geloof in ketenhandhaving. Daarom ben ik naast mijn werk als bodemhandhaver ook voorzitter van het Trek-

kersnetwerk Bodemkwaliteit Overijssel (TBO) geworden. De leden van het netwerk komen drie keer per jaar bij elkaar om informatie uit te wisselen, kunnen tussentijds lastige vragen via de mail met elkaar bespreken en werken in projectgroepen samen om richtlijnen voor handavingsproblemen op te stellen. Dat is juist voor de 0,2 fte-collega's bij kleine gemeenten, een grote steun in het veld. In het TBO zijn vertegenwoordigd de provincie, alle gemeenten, de waterschappen, politie, VROM-Inspectie, Inspectie Verkeer en Waterstaat en het SEPH."

Een voorbeeld ter inspiratie?

"Ons nieuwste project richt zich op het vastleggen van partijvolumes. Bij een partij-onderzoek wordt altijd het volume van de partij vastgelegd. Dit volume kan vervolgens slechts een keer worden toegepast. Wij registreren alle toepassingsmeldingen van het gemelde volume. Wordt er meer volume toegepast dan waar het partij-onderzoek betrekking op had, dan hebben we een fraudezaak te pakken."

Meer bevoegdheden voor lokale overheden?

Rob de Nooijer is inspecteur milieuhandhaving Provincie Zeeland en heeft zich de afgelopen twee jaar voornamelijk met de bodemhandhaving bezig gehouden. De lijst met 22 bodemover-tredingen in deze vorm is hem niet bekend. Suggesties om de fraude aan te pakken heeft hij wel.

Tegen welke bodemfraude lopen jullie aan?

"Voornamelijk Kwalibo-overtredingen: niet gecertificeerde uitvoerders of mkb'ers. De meeste van deze overtre-

dingen worden al bij de melding geconstateerd, zodat we niet repressief handhavend hoeven op te treden. Het niet-melden scoort ook hoog, met als resultaat dat saneringen niet door ons werden gecontroleerd."

Hoe kun je fraude het beste aanpakken?

"Zorgen dat je aanwezig bent, altijd consequent optreden en duidelijk communiceren. Maar de wetgeving mag ook wel iets duidelijker en lagere overheden zouden meer bevoegdheid

moeten hebben om handhavend op te treden."

Leg dat eens uit...

"Neem nou het logboek dat de mkb'er verplicht moet bijhouden. Lokale overheden zijn geregeld ter plekke aanwezig bij een sanering en zien wat er gebeurt. Wij controleren echter alleen of er een logboek ligt, de inhoud controleert de VROM-Inspectie als wij hebben gewaarschuwd omdat er iets niet klopt in de sanering. Dat is toch niet handig?"

ROB DE NOOIJER (R) MET EEN PID-METER (VLUCHTIGE STOFFEN) BIJ DE SANERING VAN EEN VOORMALIG BENZINESTATION IN GOES